

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Π.Μ.Σ.: ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ – ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (Tax Law)
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ: 2022-2023

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Του Γεωργίου Αυγουστόπουλου
Α.Μ.: 7340152201001

Η χρήση υπεράκτιων εταιρειών (offshore) για σκοπούς φοροαποφυγής

Επιβλέποντες:

Ονοματεπώνυμα επιβλεπόντων

α) Ανδρέας Τσουρουφλής

β) Σοφία Βρόντου

γ) Αικατερίνη Ηλιάδου

Αθήνα, Ιανουάριος 2024

Copyright © [Γεώργιος Αυγουστόπουλος, Ιανουάριος 2024]

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην εποχή της εμπορικής και οικονομικής παγκοσμιοποίησης το δίκτυο των εξωχώριων εταιρειών εξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς, αποτελώντας βασικό εργαλείο των διεθνών ροών κεφαλαίων και βασικό μέσο νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που προβαίνει στη σύσταση εξωχώριων εταιρειών αυξάνεται συνεχώς, καθώς πολλές επιχειρήσεις δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα φορολογικά βάρη που επιβάλλουν τα ανεπτυγμένα κράτη.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναλυθεί το ζήτημα της χρήσης offshore εταιρειών για σκοπούς φοροαποφυγής. Αρχικά θα γίνει προσπάθεια ερμηνείας και ορισμού σημαντικών εννοιών για την κατανόηση του ζητήματος και θα διαχωριστεί η έννοια της φοροαποφυγής από αυτή της φοροδιαφυγής. Μέσα στα πλαίσια της έρευνας γίνεται εκτενής αναφορά στους βασικούς τύπους offshore εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην παγκόσμια αγορά, καθώς και στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της χρήσης αυτών.

Στην εργασία αναλύεται η έννοια των φορολογικών παραδείσων και η έννοια των μη συνεργάσιμων κρατών τα οποία αποτελούν κράτη με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές που διασφαλίζουν το απόρρητο για τις εταιρείες που μεταφέρουν την έδρα τους σε αυτά. Ο κύριος λόγος που μεταφέρονται οι εταιρείες σε φορολογικό παράδεισο είναι φορολογικοί, προκειμένου να εξυπηρετηθούν καλύτερα τα συμφέροντα και οι σκοποί που έχει θέσει ο εκάστοτε επενδυτής. Στην εργασία θα αναδειχθεί ωστόσο, ότι η σύσταση μιας εξωχώριας εταιρείας εξυπηρετεί και πολλούς άλλους σκοπούς, πέραν των αμιγώς φορολογικών.

Στα τελευταία κεφάλαια θα αναφερθούν τα μέτρα αντιμετώπισης που έχουν ληφθεί σε διεθνές και εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση του ζητήματος της φοροαποφυγής μέσω των υπεράκτιων εταιρειών και θα προταθούν λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1. Εισαγωγή.....σελ. 6
1.2. Σκοπός – Ιστορική αναδρομή.....σελ. 6
1.3. Ορισμός Υπεράκτιων εταιρειών.....σελ. 7
1.4. Σύσταση Υπεράκτιων εταιρειών.....σελ. 8
1.5. Λόγοι σύστασης.....σελ. 8
1.6. Έννοια φορολογικών παραδείσων και offshore εταιρειών.....σελ. 8
1.7. Έννοια φοροδιαφυγής.....σελ. 10
1.8. Έννοια Φοροαποφυγής.....σελ. 10

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΗ ΥΠΕΡΑΚΤΙΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

2.1. Εισαγωγή.....σελ. 11
2.2. Οικονομική σταθερότητα-αξιοπιστία.....σελ. 12
2.3. Πολιτική σταθερότητα.....σελ. 12
2.4. Νομοθετικό πλαίσιο.....σελ. 12
2.5. Φορολογικό καθεστώς.....σελ. 13
2.6. Απόρρητο-Ανωνυμία.....σελ. 13
2.7. Διαδικασία ίδρυσης-Έλλειψη γραφειοκρατίας.....σελ. 13
2.8. Φορολογία Ακινήτων.....σελ. 14
2.9. Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας.....σελ. 14
2.10. Σύνοψη.....σελ. 14

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ & ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

3.1.1. Πλεονεκτήματα σύστασης υπεράκτιων εταιρειών.....σελ. 15
3.1.2. Ελάχιστο απαιτούμενο εταιρικό κεφάλαιο.....σελ. 15
3.1.3. Ανωνυμία ιδιοκτητών και μετόχων.....σελ. 15
3.1.4. Δυνατότητα σύστασης Μονοπρόσωπης εταιρείας.....σελ. 16

3.1.5. Αποφυγή διατάξεων φορολογικού δικαίου.....σελ.	16
3.1.6. Μη ύπαρξη συναλλαγματικών περιορισμών.....σελ.	16
3.1.7. Προστασία από ελέγχους.....σελ.	16
3.1.8. Μεταφορά κερδών.....σελ.	17
3.1.9. Αποφυγή εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.....σελ.	17
3.1.10. Αποφυγή δέσμευσης ατομικής περιουσίας.....σελ.	17
3.2.1. Μειονεκτήματα σύστασης υπεράκτιων εταιρειών.....σελ.	17
3.2.2. Περιορισμοί από τα κράτη.....σελ.	18
3.2.3. Έλεγχοι στις τραπεζικές συναλλαγές.....σελ.	18
3.2.4. Επιφυλακτικότητα τρίτων.....σελ.	18
3.2.5. Θάνατος μετόχου Υπεράκτιας εταιρείας.....σελ.	19
3.3. Σύνοψη.....σελ.	19

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΔΗ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

4.1. Εισαγωγή.....σελ.	19
4.2. Εταιρείες Holding ή Χαρτοφυλακίου.....σελ.	19
4.3. Εταιρείες Χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.....σελ.	20
4.4. Εταιρείες δικαιωμάτων (royalties).....σελ.	20
4.5. Εμπορικές εταιρείεςσελ.	21
4.6. Εταιρείες παροχής διοικητικών υπηρεσιών.....σελ.	21
4.7. Ναυτιλιακές εταιρείες.....σελ.	22
4.8. Εμπιστεύματα (Trust).....σελ.	22
4.9. Εταιρείες Επενδύσεων.....σελ.	23
4.10. Τραπεζικές εταιρείες.....σελ.	23
4.11. Εταιρείες αντιπροσώπευσης (nominees).....σελ.	24
4.12. Εταιρείες Ασφαλειών.....σελ.	25
4.13. Εταιρείες διαχείρισης Ακινήτων.....σελ.	25
4.14. Εταιρείες Χρηματοδοτικής μίσθωσης.....σελ.	25
4.15. Εταιρείες διαδικτύου.....σελ.	26

5° ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΜΕΣΩ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

5.1. Αντιμετώπιση σε Διεθνές επίπεδο.....σελ. 26
5.1.2. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.).....σελ. 26
5.1.3. F.A.T.F. (Financial Action Task Force).....σελ. 27
5.1.4. Forum για την Οικονομική Σταθερότητα (F.S.F.).....σελ. 27
5.1.5. Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία.....σελ. 28

5.2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

5.2.1. Εισαγωγή.....σελ. 28
5.2.2. Ν.3091/2002.....σελ. 28
5.2.3. Ν.3842/2010.....σελ. 29
5.2.4. Ισχύον καθεστώς για έκπτωση δαπανών.....σελ. 30
5.2.5. Άρθρο 38 ν.4174/2013.....σελ. 32
5.3. Νομολογία του Αρείου Πάγου.....σελ. 33

6° ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1. Συμπεράσματασελ. 33
6.2. Προτάσεις.....σελ. 35

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ. 37

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1. Εισαγωγή

Βασική προτεραιότητα κάθε επιχείρησης είναι η διαχείριση των φορολογικών της υποχρεώσεων. Συνήθεις τρόποι για να το επιτύχουν είναι η φοροαποφυγή και η φοροδιαφυγή με τη χρήση εξωχώριων ή υπεράκτιων εταιρειών σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές (tax heavens).

Τα τελευταία χρόνια οι συζητήσεις για την αντιμετώπιση των φορολογικών κινδύνων που απορρέουν από την δραστηριοποίηση των εξωχώριων εταιρειών έχουν αυξηθεί αφενός λόγω του τεράστιου όγκου κεφαλαίων που διακινούνται στην παγκόσμια οικονομία μέσω των υπεράκτιων εταιρειών και αφετέρου διότι οι συγκεκριμένες εταιρείες δραστηριοποιούνται σε διαφορετικά φορολογικά καθεστώτα, γεγονός που καθιστά τον έλεγχο τους δυσχερή.

1.2. Σκοπός – Ιστορική αναδρομή

Οι Υπεράκτιες εταιρείες υπάρχουν από τα αρχαία χρόνια. Στην Ελλάδα εμφανίστηκαν για πρώτη φορά στο νησί της Δήλου, όταν οι Ρωμαίοι προκειμένου να ανταγωνιστούν τη Ρόδο, η οποία επέβαλε φόρο 2% στα πλοία που ελλιμενίζονταν στο λιμάνι της, δημιούργησαν μια ζώνη ελεύθερης φορολόγησης.

Σύμφωνα με τη σύγχρονη βιβλιογραφία οι offshore τοποθετούν τη δημιουργία τους στα τέλη του 19ου αιώνα¹. Σε κάποιες πολιτείες της Αμερικής είχε θεσπιστεί ένα ελκυστικό νομοθετικό πλαίσιο για τις τότε εταιρίες, με ευνοϊκούς όρους εγκατάστασης και μετακίνησης με την προϋπόθεση πληρωμής ενός φόρου εγκατάστασης, με απώτερο σκοπό να ενισχυθεί η οικονομία των συγκεκριμένων πολιτειών. Η καινοτομία αυτή οδήγησε και άλλες πολιτείες στην υιοθέτηση παρόμοιων θεσμικών μέτρων.

Το φαινόμενο των offshore εταιρειών έφτασε στην Ευρώπη τον 20ο αιώνα, όταν οι πρώτες υπεράκτιες εταιρείες έκαναν την εμφάνισή τους στο Λιχτενστάιν, στο Μονακό και την Ελβετία. Οι εταιρείες αυτές λάμβαναν φορολογικές απαλλαγές από ασφαλιστικές και εργοδοτικές υποχρεώσεις. Η Ελβετία αργότερα λόγω νομοθετικών μεταρρυθμίσεων και της δημιουργίας του τραπεζικού απορρήτου προσέλκυσε μεγάλο αριθμό τέτοιων

¹ Δουβής Π.(2008) , offshore δραστηριότητες, Αθήνα : Pressline, Αθήνα 2008

εταιρειών. Από το 1960 κάποια μικρά κράτη επέλεξαν με αλλαγές στο νομοθετικό τους πλαίσιο να προσφέρουν φορολογικές διευκολύνσεις, ώστε να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον.

Η περίοδος της μεγάλης άνθησης ήρθε κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου όπου το παγκόσμιο οικονομικό σκηνικό καθορίστηκε από τη συμφωνία Bretton Woods. Ο περιορισμός της ελευθερίας στη διεθνή κίνηση κεφαλαίων έδινε ως τότε στις κυβερνήσεις τη δυνατότητα να καθορίζουν τη νομισματική τους πολιτική. Έτσι πολλές επιχειρήσεις αναζητούσαν υπεράκτια κέντρα που τους παρείχαν φορολογικές ευκολίες.

Το παράδοξο με τις συγκεκριμένες εταιρείες είναι πως παρά το γεγονός ότι δραστηριοποιούνται πολλά χρόνια στην παγκόσμια οικονομία, ο τρόπος δράσης τους παραμένει έως και σήμερα αόριστος και για πολλούς άγνωστος. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την ανωνυμία που παρέχουν, οδηγεί πολλούς στο να τις χρησιμοποιούν για αθέμιτους σκοπούς. Για αυτό και η πλειοψηφία της κοινωνίας έχει συνδέσει τις συγκεκριμένες εταιρείες με την φοροδιαφυγή, τις δωροδοκίες, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος και άλλες παράνομες δραστηριότητες.

1.3. Ορισμός Υπεράκτιων εταιρειών

Οι υπεράκτιες εταιρείες (Offshore Companies) είναι εταιρείες με έδρα σε φορολογικούς παραδείσους, χωρίς να υποχρεούνται να αναπτύξουν δραστηριότητα στον συγκεκριμένο τόπο.² Ο Έλληνας νομοθέτης, προκειμένου να ερμηνεύσει το φαινόμενο των συγκεκριμένων εταιρειών προχώρησε στη ψήφιση του νόμου 3091/2002 όπου στο άρθρο 5§7 δόθηκε ο ακόλουθος ορισμός³:

«εξωχώρια εταιρία» νοείται, κατά ρητή διατύπωση του Νόμου, η εταιρία εκείνη που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης».

Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, οι offshore εταιρείες αποτελούν αναγνωρισμένα νομικά πρόσωπα, με ικανότητα προς δικαιοπραξία και απεριόριστη διάρκεια δράσης που

² Παμπούκης Χ.(2010)Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη

³ Ν. 3091/2002

αποσκοπούν κατά βάση στην μείωση των φορολογικών τους δαπανών.

1.4. Σύσταση υπεράκτιων εταιρειών

Οι offshore εταιρείες συστήνονται συνήθως ως εταιρείες LIMITED-LTD⁴. Για τη σύσταση τους απαιτείται το καταστατικό έγγραφο το οποίο περιλαμβάνει τον σκοπό της εταιρείας, την επωνυμία, τον τύπο των μετοχών και τον ιδρυτή μέτοχο. Το καταστατικό ή η ιδρυτική τους πράξη έχουν συνήθως την μορφή ιδιωτικού συμφωνητικού. Το καταστατικό κατατίθεται στο εταιρικό αρχείο της χώρας συστάσεως, ώστε στην συνέχεια να εγκριθεί και να επικυρωθεί από την αρμόδια αρχή.

Μαζί με το καταστατικό συντάσσεται ο εσωτερικός κανονισμός γνωστός και ως By-laws, ο οποίος καθορίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμμετεχόντων στην εταιρεία. Το μετοχικό κεφάλαιο είναι προαιρετικό καθώς συνήθως δεν ορίζεται συγκεκριμένο ποσό. Τέλος πολλές χώρες δίνουν την δυνατότητα το μετοχικό κεφάλαιο να καταβάλλεται σε διαφορετικό νόμισμα από αυτό της χώρας σύστασης της εταιρείας.

1.5. Λόγοι σύστασης

Κυριότερος λόγος σύστασης των υπεράκτιων εταιρειών είναι η μείωση της φορολογίας επί των κερδών. Οι πρώτες χώρες οι οποίες προσέφεραν οφέλη στη δημιουργία υπεράκτιων εταιριών ήταν ο Παναμάς και η Λιβερία. Οι συγκεκριμένες χώρες έδιναν δυο σημαντικά πλεονεκτήματα. Πρώτον προσέφεραν χαμηλή φορολογία σε ναυτιλιακές εταιρίες και δεύτερον εξασφάλιζαν ανωνυμία σε ιδιοκτήτες σκαφών αναψυχής, οι οποίοι δεν ήθελαν να εμφανίζονται ως ιδιοκτήτες των σκαφών στην χώρα τους. Οι λόγοι βέβαια σύστασης τέτοιων εταιρειών δεν αφορούν μόνο τα φορολογικά κίνητρα και την ανωνυμία που αυτές προσφέρουν, αλλά ποικίλλουν ανάλογα με τον επιδιωκόμενο κάθε φορά σκοπό. Εξίσου σημαντικό κίνητρο είναι η ταχύτητα που προσφέρουν κατά τη διαδικασία σύστασης.

1.6. Έννοια φορολογικών παραδείσων και offshore εταιρειών

Ως φορολογικοί παράδεισοι χαρακτηρίζονται οι χώρες που προσφέρουν χαμηλές ή

⁴ Saxson N.(2011) Treasure islands, New York : Εκδόσεις Apress

μηδαμινές φορολογικές επιβαρύνσεις στις αλλοδαπές εταιρείες τύπου offshore⁵. Πολλά κράτη θεσπίζουν ειδικούς φορολογικούς νομούς, προκειμένου να προσελκύσουν ξένες εταιρείες. Πάγια πολιτική των συγκεκριμένων κρατών είναι η εξασφάλιση εχεμυθείας και ανωνυμίας καθώς αποφεύγουν να πληροφορούν άλλα κράτη για τις αλλοδαπές εταιρείες που υπάρχουν στην χώρα τους, για τη δραστηριότητα που αυτές αναπτύσσουν και για τα στοιχεία των ιδιοκτητών τους.

Γενικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένας τόπος που επιδιώκει να προσελκύσει δραστηριότητες προσφέροντας πολιτικά σταθερές διευκολύνσεις προκειμένου να βοηθήσει φυσικά ή νομικά πρόσωπα να παρακάμψουν τους κανόνες, τους νόμους και τους κανονισμούς που ισχύουν σε άλλες επικράτειες.

Ο όρος offshore προέρχεται από την αγγλική γλώσσα και σημαίνει "εξωχώριος", "υπεράκτιος", δηλαδή μακριά από την ακτή⁶. Στα οικονομικά ο όρος λαμβάνει μια πολύ εξειδικευμένη έννοια και χρησιμοποιείται για να περιγράψει τα οικονομικά εκείνα κέντρα τα οποία βρίσκονται εκτός της επικράτειας ενός κράτους και τα οποία χρησιμοποιούνται ή μπορεί να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς φοροαποφυγής ή και φοροδιαφυγής.

Είναι γενικά αποδεκτό από τη διεθνή βιβλιογραφία ότι οι όροι "tax haven" (φορολογικός παράδεισος) και "offshore" (εξωχώριο οικονομικό κέντρο) δεν είναι ταυτόσημοι εννοιολογικά, παρότι ο διαχωρισμός τους στην πράξη είναι δυσχερής. Ενώ όλοι οι φορολογικοί παράδεισοι χαρακτηρίζονται και ως εξωχώρια οικονομικά κέντρα δεν συμβαίνει το αντίθετο. Δηλαδή δεν μπορούν να χαρακτηριστούν όλα τα εξωχώρια οικονομικά κέντρα ως φορολογικοί παράδεισοι. Δυο από τα σημαντικότερα τέτοιου είδους οικονομικά κέντρα είναι το City του Λονδίνου, η περιοχή δηλαδή εκείνη του Λονδίνου η οποία καλύπτει περίπου ένα τετραγωνικό μίλι και είναι η βάση του χρηματοπιστωτικού τομέα του Ηνωμένου Βασιλείου και η πολιτεία του Delaware, η οποία βρίσκεται στην ανατολική ακτή, στις μέσο-ατλαντικές περιοχές των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και φιλοξενεί την έδρα ορισμένων εκ των μεγαλύτερων πολυεθνικών επιχειρήσεων όπως είναι η Apple, η Coca-Cola και η Ford.

⁵ Δουβής Π.(2008) , offshore δραστηριότητες, Αθηνά : Pressline, Αθήνα 2008

⁶ Abbot J. και Hampton M.(1999) Offshore finance centers and tax heavens, Hampshire:Purdue University Press

1.7. Έννοια φοροδιαφυγής

Ως φοροδιαφυγή ορίζεται η αθέτηση των νόμιμων φορολογικών υποχρεώσεων, η απάτη εις βάρος τού κράτους, που συνίσταται στην απόκρυψη της πραγματικής φορολογητέας ύλης ή στην παραποίηση της με διάφορα τεχνάσματα (πλαστά τιμολόγια, παροχή υπηρεσιών χωρίς αποδείξεις κ.λπ.), με στόχο της αποφυγή καταβολής φόρων⁷. Εν ολίγοις είναι κάθε παράνομη πράξη ή παράλειψη του φορολογουμένου, με την οποία επιδιώκεται η μείωση της φορολογικής του επιβάρυνσης ή η αποφυγή καταβολής του φόρου που του έχει βεβαιωθεί. Φοροδιαφυγή έχουμε στις περιπτώσεις που δεν αποδίδονται στο δημόσιο άμεσοι κυρίως φόροι, που επιτυγχάνεται, όταν δεν δηλωθεί το σύνολο των εισοδημάτων από τους φορολογουμένους ή αν αποκρύβουν ή παραποιηθούν έσοδα ή κέρδη.

Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής είναι από τα σημαντικότερα προβλήματα που καλείται να διαχειριστεί ένα κράτος. Για τη καταπολέμηση της απαιτείται διεθνής συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών των κρατών καθώς το φαινόμενο έχει παγκόσμιες προεκτάσεις.

1.8. Έννοια Φοροαποφυγής

Ως Φοροαποφυγή ορίζεται το σύνολο των νόμιμων ενεργειών που ακολουθούνται από το φορολογούμενο προκειμένου αυτός να αποφύγει τις φορολογικές του υποχρεώσεις, χωρίς να υπάρξουν νομικές συνέπειες. Η φοροαποφυγή απαιτεί πολύ καλή γνώση του φορολογικού συστήματος της κάθε χώρας έτσι ώστε να μπορεί ο φορολογούμενος να εντοπίσει τις αδυναμίες του και να τις εκμεταλλευτεί. Γενικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι η, με νόμιμες ενέργειες, οργάνωση των υποθέσεων ενός φορολογούμενου με σκοπό την ελαχιστοποίηση της φορολογικής του επιβάρυνσης. Σε διεθνές επίπεδο το φαινόμενο της φοροαποφυγής είναι ένα ζήτημα που βρίσκεται στο επίκεντρο, διότι πολλές φορές συνδυάζεται με περιπτώσεις φοροδιαφυγής.

Για να καταφέρει κάποιος να επιτύχει φοροαποφυγή σε διακρατικό επίπεδο πέραν των φορολογικών συστημάτων των χωρών που πρέπει να γνωρίζει πρέπει να γνωρίζει καλά και τις διμερείς συμφωνίες που έχουν υπογραφεί στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών.

⁷ Θεόδωρος Π Φορτσάκης – Ανδρέας Ι Τσουρουφλής. Φορολογικό Δίκαιο-7^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη

Βασική λοιπόν διαφορά της φοροαποφυγής με την φοροδιαφυγή είναι ότι η πρώτη συνιστά νόμιμη πράξη, ενώ η δεύτερη παράνομη ενέργεια.

Η φοροαποφυγή πραγματοποιείται συνήθως με την εκμετάλλευση των κενών του νόμου και όχι με την παραβίαση των διατάξεων αυτού και ως εκ τούτου μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα νόμιμη⁸. Είναι σαφές όμως ότι η φοροαποφυγή είναι επιβλαβής και αντίκειται στην πρόθεση του νομοθέτη. Ως εκ τούτου τα τελευταία χρόνια καταβάλλονται σημαντικές προσπάθειες παγκοσμίως, να καλυφθούν τα κενά του νόμου και να καταπολεμηθεί αυτό το φαινόμενο με διατάξεις που στοχεύουν ιδιαίτερα στις ενέργειες του φορολογούμενου που δεν εξυπηρετούν κάποιο εμπορικό σκοπό (business reason) αλλά γίνονται αποκλειστικά και μόνο για σκοπούς φοροαποφυγής.

Τέλος η φοροαποφυγή δεν πρέπει να συγχέεται με τον φορολογικό σχεδιασμό, καθώς η φοροαποφυγή πραγματοποιείται με την εκμετάλλευση των κενών του νόμου και είναι αντίθετη με την πρόθεση του νομοθέτη, ενώ ο φορολογικός σχεδιασμός έχει ως στόχο την μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης κάνοντας χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρονται από τον νόμο (π.χ. φοροαπαλλαγές, μειώσεις από το φόρο κ.λπ.). Ο φορολογικός σχεδιασμός δηλαδή δεν είναι αντίθετος με την πρόθεση του νομοθέτη και επομένως δεν θεωρείται επιβλαβής.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΣΤΑΣΗ ΥΠΕΡΑΚΤΙΑΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

2.1. Εισαγωγή

Οι υπεράκτιες εταιρείες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία, αφού πέραν των τεράστιων κεφαλαίων που διακινούνται μέσω αυτών, δραστηριοποιούνται με αντικείμενα που αποτελούν το επίκεντρο της παγκόσμιας οικονομίας. Η επιλογή του κατάλληλου υπεράκτιου σχήματος απαιτεί έρευνα και ανάλυση διάφορων παραγόντων. Η επιλογή της ιδανικής χώρας για τη σύσταση μιας offshore εταιρείας είναι αποτέλεσμα του φορολογικού σχεδιασμού που πραγματοποιείται,

⁸ Κ. Φινοκαλιώτης, Φορολογικό Δίκαιο, 6^η έκδοση, 2020, Εκδόσεις Σάκκουλα

προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι σκοποί της εκάστοτε εταιρείας⁹. Πριν την τελική απόφαση και αφού γίνει ο καθορισμός των φορολογικών στόχων της εταιρείας αξιολογούνται οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόφαση για την επιλογή της χώρας στην οποία θα συσταθεί η offshore εταιρεία. Τα βασικότερα κριτήρια επιλογής της κατάλληλης χώρας για την σύσταση της εξωχώριας εταιρείας είναι τα κάτωθι:

2.2. Οικονομική σταθερότητα-αξιοπιστία

Βασικό κριτήριο που επηρεάζει την επιλογή της χώρας σύστασης της εταιρείας offshore αποτελεί η οικονομική σταθερότητα, το κύρος και η αξιοπιστία της χώρας που πρόκειται να επιλεγεί. Είναι πολύ σημαντικό ο ενδιαφερόμενος να γνωρίζει ότι δεν θα γίνει κάποια αλλαγή των φορολογικών δεδομένων της χώρας, η οποία θα λειτουργήσει αποτρεπτικά στα συμφέροντα της εταιρείας. Εξίσου σημαντική παράμετρος είναι η οικονομική, πολιτική και κοινωνική ιστορία της χώρας, ώστε να μπορούν να προβλεφθούν τυχόν μεταβολές που είναι πιθανόν να συμβούν και θα επηρεάσουν το επενδυτικό πλάνο.

2.3. Πολιτική σταθερότητα

Η πολιτική της χώρας απέναντι σε εταιρείες τύπου offshore είναι ένα κριτήριο που λαμβάνεται πάντα υπόψιν. Αυτό που ενδιαφέρει κυρίως τους επενδυτές είναι κατά πόσο φιλικό είναι οι κυβερνώντες προς τις υπεράκτιες εταιρείες και κατά ποσό είναι πιθανόν να αλλάξουν οι πολιτικές συνθήκες του τόπου και να ακολουθηθούν πολιτικές που δεν ευνοούν τέτοιους τύπους εταιρειών.

2.4. Νομοθετικό πλαίσιο

Πολύ σημαντικό κριτήριο, που πάντοτε αξιολογείται από τους ενδιαφερόμενους, είναι και η ύπαρξη ενός ευνοϊκού νομικού συστήματος, το οποίο θα επιτρέψει την ταχύτατη, χωρίς γραφειοκρατικές διαδικασίες και χωρίς εκτεταμένους ελέγχους ίδρυση και σύσταση της υπεράκτιας εταιρείας. Επιπροσθέτως είναι ιδιαίτερα σημαντικό να μην υπάρχει αυστηρή οικονομική εποπτεία από τις αρμόδιες αρχές, να μην είναι υποχρεωτική

⁹ Στεφάνου Κ. και Ασημακοπούλου Ε.(2006) Η φορολογία των εταιριών στο νέο διεθνές καιευρωπαϊκό περιβάλλον Αθήνα: Εκδόσεις Σακκούλα

η σύνταξη οικονομικών καταστάσεων και να μην υπάρχει κρατικός έλεγχος προς τους ιδρυτές και φορείς της εταιρείας.

2.5. Φορολογικό καθεστώς

Το σημαντικότερο κριτήριο για την επιλογή του κατάλληλου τόπου σύστασης της υπεράκτιας εταιρείας είναι η χαμηλή φορολογική επιβάρυνση. Πολλές χώρες προσφέρουν μια σειρά από φορολογικά κίνητρα, προκειμένου να προσελκύσουν υπεράκτιες εταιρείες, όπως είναι η χαμηλή φορολογία επί των κερδών, η χαμηλή φορολογία στην διανομή των μερισμάτων, ο χαμηλός φόρος μεταβίβασης ακινήτων και η απαλλαγή από τέλη δασμούς και κάθε άλλο φορολογικό κίνητρο προκειμένου να προσελκύσουν υπεράκτιες εταιρείες¹⁰. Τέλος βασικό κίνητρο που παρέχεται συχνά είναι οι χαμηλές εργοδοτικές εισφορές, κάτι που προσελκύει εταιρείες που αποσκοπούν στην μίσθωση προσωπικού, καθώς η φορολόγηση των αμοιβών γίνεται με τους συντελεστές της χώρας σύστασης την υπεράκτιας εταιρείας.

2.6. Απόρρητο-Ανωνυμία

Ιδιαίτερα σημαντικό κριτήριο αποτελεί το απόρρητο και η ανωνυμία που παρέχει το κάθε κράτος. Τις περισσότερες φορές οι μέτοχοι επιθυμούν να εξασφαλίσουν την ανωνυμία τους, με αποτέλεσμα κράτη που εξασφαλίζουν τα εχέγγυα ανωνυμίας να θεωρούνται ιδανικές επιλογές. Σημαντικό επίσης κριτήριο είναι η ύπαρξη τραπεζικού απορρήτου που προστατεύει τους ιδιοκτήτες εταιρειών από ελέγχους και παροχή πληροφοριών προς τρίτα κράτη.

2.7. Διαδικασία ίδρυσης-Έλλειψη γραφειοκρατίας

Πολύ σημαντικό κριτήριο που λαμβάνεται πολλές φορές υπόψιν από τους υποψήφιους επενδυτές είναι το κόστος ίδρυσης και εγκατάστασης, η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος και η ταχύτητα κατά την διαδικασία ίδρυσης. Οι επενδυτές επιθυμούν να εγκαθίστανται σε χώρες που παρέχουν γρήγορη διαδικασία σύστασης,

¹⁰ Στεφάνου Κ. και Ασημακοπούλου Ε.(2006) Η φορολογία των εταιριών στο νέο διεθνές καιευρωπαϊκό περιβάλλον Αθήνα: Εκδόσεις Σακκούλα

ευέλικτους μηχανισμούς λειτουργίας, απουσία γραφειοκρατικών διαδικασιών και ευκολία υλοποίησης των διοικητικών ζητημάτων που μπορεί να προκύψουν.

2.8. Φορολογία Ακινήτων

Όσοι συστήνουν υπεράκτιες εταιρείες με σκοπό να διαχειριστούν ακίνητα επιλέγουν χώρες με ευνοϊκές διαδικασίες στη μεταβίβαση ακινήτων. Ειδικότερα αναζητούν χώρες που το νομοθετικό τους πλαίσιο στις περιπτώσεις μεταβίβασης ακινήτων δεν προβλέπει την καταβολή φόρου κληρονομίας, φόρου μεταβίβασης και φόρο γονικής παροχής. Για να γίνει η μεταβίβαση ενός ακινήτου, το οποίο ανήκει σε μια υπεράκτια εταιρεία, αρκεί να μεταβιρασθούν ή να πουληθούν οι μετοχές. Με αυτό το τρόπο αποφεύγεται όχι μόνο η καταβολή του φόρου αλλά και γενικά η εξακρίβωση για το ποιος είναι ο πραγματικός ιδιοκτήτης του ακινήτου, καθώς η ανεύρεση του προσκρούει σε σημαντικές δυσχέρειες ως προς τη παροχή πληροφοριών από το κράτος που έχει συσταθεί η υπεράκτια εταιρεία.

2.9. Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας

Οι διάφοροι φορολογικοί παράδεισοι ανά τον κόσμο διακρίνονται σε αυτούς που συμβάλλονται στο δίκτυο Συμβάσεων αποφυγής διπλής Φορολογίας με άλλα κράτη και σε αυτούς που δεν συμμετέχουν σε τέτοιες συμβάσεις. Συνήθως οι χώρες που παρέχουν μηδενική φορολογία δεν συμμετέχουν σε τέτοιες συμβάσεις¹¹. Στην πράξη οι επενδυτές επιδιώκουν να συμβάλλονται με κράτη που συμμετέχουν σε συμβάσεις αποφυγής της διπλής φορολογίας, διότι αυτές οι χώρες τους παρέχουν τη δυνατότητα φορολογικού σχεδιασμού, εξαγωγής και επαναπατρισμού κεφαλαίων με μικρή έως και μηδενική φορολογική επιβάρυνση.

2.10. Σύνοψη

Στην πράξη η διαδικασία σύστασης μιας εξωχώριας εταιρείας γίνεται χωρίς χρονοβόρες διαδικασίες και διατυπώσεις. Όπως αναλύθηκε ο βασικότερος λόγος σύστασης είναι η αποφυγή φόρων και για αυτό πάντοτε αναζητούνται κράτη με πολύ χαμηλή

¹¹ Κ. Φινοκαλιώτης, Φορολογικό Δίκαιο, 6^η έκδοση, 2020, Εκδόσεις Σάκκουλα

φορολογία. Η αποφυγή των φορολογικών επιβαρύνσεων γίνεται με την μεταφορά κερδών ή εσόδων από χώρες με μεγάλους φορολογικούς συντελεστές σε χώρες με μικρότερους ή σε πολλές περιπτώσεις μηδενικούς φορολογικούς συντελεστές. Είναι σαφές πως τα βασικά κίνητρα για την δημιουργία μιας offshore εταιρείας είναι κυρίως φορολογικά, ωστόσο το απόρρητο και η ανωνυμία που εξασφαλίζεται για τους μέτοχους και τους ιδρυτές κάνουν ακόμα πιο ελκυστικές τις συγκεκριμένες εταιρείες στο επενδυτικό κοινό.

3° ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ & ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

3.1.1. Πλεονεκτήματα σύστασης υπεράκτιων εταιρειών

Όπως έχει ήδη αναδειχθεί, οι εξωχώριες εταιρείες χαρακτηρίζονται από εξοικονόμηση χρήματος, ταχύτητα και εχεμύθεια. Στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθούν τα πλεονεκτήματα που ωθούν κάποιον στην σύσταση μιας εξωχώριας εταιρείας. Ειδικότερα:

3.1.2. Ελάχιστο απαιτούμενο εταιρικό κεφάλαιο

Η σύσταση των υπεράκτιων εταιρειών συνήθως γίνεται αυθημερόν, γρήγορα, με ελάχιστο κόστος, περιορισμένες διατυπώσεις δημοσιότητας και το κυριότερο χωρίς να απαιτείται συγκεκριμένο εταιρικό κεφάλαιο, όπως για παράδειγμα απαιτείται για την σύσταση μιας ανώνυμης εταιρείας¹². Τις περισσότερες φορές δεν χρειάζεται καμία προετοιμασία, καθώς πολλά ζητήματα μπορούν να ρυθμιστούν εκ των υστέρων.

3.1.3. Ανωνυμία ιδιοκτητών και μετόχων

Βασικό χαρακτηριστικό των χωρών που εγκαθίστανται οι υπεράκτιες εταιρείες, είναι πως τηρούν την ανωνυμία των μετόχων και ιδιοκτητών και δεν γνωστοποιούν τα στοιχεία τους. Η ανωνυμία των μετόχων αποτελεί βασικό πλεονέκτημα, καθώς έτσι προστατεύονται τα περιουσιακά στοιχεία τους από πιθανές διεκδικήσεις πιστωτών.

3.1.4. Δυνατότητα σύστασης Μονοπρόσωπης εταιρείας

Οι υπεράκτιες εταιρείες λαμβάνουν διάφορες μορφές, ανάλογα με τον επιδιωκόμενο

¹² Παμπούκης Χ.(2010)Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη

κάθε φορά σκοπό. Προκειμένου λοιπόν να προσαρμοστούν στις ανάγκες των σύγχρονων συναλλαγών, πολλές χώρες προβλέπουν την δυνατότητα σύστασης εταιρείας offshore, από έναν μόνο μέτοχο με μια και μόνο μετοχή¹³. Αυτό εξυπηρετεί ιδιαίτερα τους μετόχους, διότι μπορούν να διοικούν ατομικά την υπεράκτια εταιρεία, χωρίς να περιμένουν έγκριση και σύμφωνη γνώμη από άλλους μετόχους.

3.1.5. Αποφυγή διατάξεων φορολογικού δικαίου

Βασικό χαρακτηριστικό των υπεράκτιων εταιριών, που τις καθιστά ελκυστικές και προσίτες είναι το γεγονός ότι δεν επιβαρύνονται με «πόθεν έσχες», ούτε με τεκμήρια για την απόκτηση και διατήρηση των περιουσιακών τους στοιχείων. Επομένως στην υπεράκτια εταιρεία μπορούν να εισφερθούν κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, χωρίς να υπάρχει υποχρέωση λογοδοσίας για τον τρόπο με τον οποίο αυτά αποκτήθηκαν.

3.1.6. Μη ύπαρξη συναλλαγματικών περιορισμών

Οι τράπεζες που λειτουργούν στους φορολογικούς παραδείσους δεν εφαρμόζουν κανονισμούς που επιβάλλουν περιορισμούς στις συναλλαγές που διενεργούνται από τις υπεράκτιες εταιρείες, προσφέροντας έτσι ευελιξία και αυτονομία στους συναλλασσόμενους και επιτρέποντας τους να ελίσσονται στην παγκόσμια οικονομική αγορά¹⁴. Ωστόσο η ελευθερία αυτή πολλές φορές λειτουργεί και αποτρεπτικά, καθώς αυξάνεται ο κίνδυνος για τους καταθέτες και τους δανειστές.

3.1.7. Προστασία από ελέγχους

Το τραπεζικό απόρρητο που προσφέρουν οι υπεράκτιες εταιρείες επιτρέπει στους μετόχους να αποκρύπτουν πληροφορίες σχετικές με την εταιρεία, εμποδίζει την επιβολή φορολογικών μέτρων και επιτρέπει στις εταιρείες να προστατεύουν πληροφορίες αναφορικά με την οργάνωση τους, τα προϊόντα που πωλούν και τις υπηρεσίες που παρέχουν.

¹³ Oshri I.(2011) Offshoring strategies : the MIT press

¹⁴ Barber H.(2007) Tax heavens today : The benefits and pitfalls of banking and investing offshore , New Jersey : Εκδόσεις John Riley and sons Inc.

3.1.8. Μεταφορά κερδών

Οι υπεράκτιες εταιρείες έχουν την δυνατότητα να μεταφέρουν τα κέρδη τους από χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές σε χώρες με χαμηλή ή ανύπαρκτη φορολογία. Αυτό επιτυγχάνεται ιδίως μέσω των τριγωνικών συναλλαγών, καθώς τις περισσότερες φορές οι υπεράκτιες εταιρείες χρησιμοποιούνται από ομίλους επιχειρήσεων ως ο «ενδιάμεσος κρίκος» στις συναλλαγές, προκειμένου το μεγαλύτερο ποσοστό επί των κερδών να φορολογείται σύμφωνα με το καθεστώς που ισχύει στους φορολογικούς παραδείσους¹⁵.

3.1.9. Αποφυγή εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας.

Η σύσταση των υπεράκτιων εταιρειών, απαλλάσσει τους ιδρυτές της από την καταβολή ασφαλιστικών και εργοδοτικών εισφορών, διότι τις περισσότερες φορές οι φορολογικοί παράδεισοι προσφέρουν απαλλαγή από τις ανωτέρω υποχρεώσεις, γεγονός που καθιστά τις συγκεκριμένες εταιρείες ακόμα πιο προσιτές και ελκυστικές.

3.1.10. Αποφυγή δέσμευσης ατομικής περιουσίας.

Από την στιγμή που ιδρύεται μια υπεράκτια εταιρεία και εισφέρονται σε αυτήν στοιχεία της προσωπικής περιουσίας του ιδρυτή, τότε η περιουσία προστατεύεται έναντι των δανειστών, καθώς είναι αδύνατη η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης κατά των συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων.

3.2.1. Μειονεκτήματα σύστασης υπεράκτιων εταιρειών

Οι offshore εταιρείες πέραν των πολλών πλεονεκτημάτων που εμφανίζουν, έχουν και πολλά μειονεκτήματα τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν κατά το φορολογικό σχεδιασμό. Ειδικότερα:

3.2.2. Περιορισμοί από τα κράτη

Πολλές φορές τα κράτη, προκειμένου να αποτρέψουν την χρήση offshore εταιρειών

¹⁵ Neal T.(1998) The offshore advantage : Privacy , Asset protection ,offshore banking and investing , Portland : Εκδόσεις MasterMedia Publishing Corp.

για σκοπούς φοροαποφυγής, θεσπίζουν αυστηρά μέτρα που λειτουργούν αποτρεπτικά στην ίδρυση και χρήση τέτοιων εταιρειών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ελλάδα όπου με τις διατάξεις του ν.3091/2002 προβλέφθηκε η μη έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων και των λοιπών δαπανών που πραγματοποιούν για την αγορά αγαθών.

Συνεπώς, οι επιχειρήσεις που αγοράζουν αγαθά (εμπορεύματα, πρώτες και βοηθητικές ύλες κτλ.) ή έχουν λάβει υπηρεσίες από εξωχώρια εταιρία, οι οποίες έχουν μειώσει λογιστικά τα κέρδη τους με το ποσό των δαπανών αυτών, θα πρέπει με την υποβολή της ετήσιας δήλωσης φορολογίας εισοδήματός να αναμορφώσουν τα αποτελέσματα τους με το ποσό των μη εκπιπτόμενων δαπανών.

3.2.3. Έλεγχοι στις τραπεζικές συναλλαγές¹⁶

Τα τελευταία χρόνια εφαρμόζεται μια διαδικασία ανοίγματος τραπεζικών λογαριασμών μέσω του Συστήματος Μητρώου Τραπεζικών Λογαριασμών (Σ.Μ.Τ.Λ), που αποσκοπεί στη διερεύνηση προσώπων που θεωρούνται ύποπτα για φοροδιαφυγή και ξέπλυμα μαύρου χρήματος μέσω των υπεράκτιων εταιρειών. Η διαδικασία είναι ιδιαίτερα γρήγορη και απλή και επιταχύνει τις ελεγκτικές διαδικασίες. Ο ανωτέρω μηχανισμός ελέγχου είναι ιδιαίτερα αποθαρρυντικός για όσους χρησιμοποιούν τις υπεράκτιες εταιρείες για παράνομους σκοπούς και επιθυμούν την μεταφορά «μαύρου» χρήματος σε φορολογικούς παραδείσους.

3.2.4. Επιφυλακτικότητα τρίτων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί οι υπεράκτιες εταιρείες έχουν συνδεθεί με παράνομους και αθέμιτους σκοπούς. Αυτό πολλές φορές δημιουργεί ανασφάλεια και επιφυλακτικότητα στους τρίτους που επιθυμούν να συμβληθούν με τις συγκεκριμένες εταιρείες, καθώς δεν γνωρίζουν τους πραγματικούς ιδιοκτήτες, δεν έχουν την δυνατότητα να ελέγξουν την νομιμότητα της εκάστοτε εταιρείας και τέλος δεν γνωρίζουν τις υποχρεώσεις της εταιρείας προς τρίτους.

¹⁶ Barber H.(2007) Tax heavens today : The benefits and pitfalls of banking and investing offshore , New Jersey : Εκδόσεις John Riley and sons Inc.

3.2.5. Θάνατος μετόχου Υπεράκτιας εταιρείας

Ένα εξίσου σημαντικό μειονέκτημα των υπεράκτιων εταιρειών είναι πως σε περίπτωση που ο μέτοχος τους πεθάνει χωρίς να έχει αφήσει διαθήκη είναι πολύ δύσκολη έως απίθανη η εξεύρεση της εταιρείας. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο ο εκάστοτε μέτοχος να έχει διαθήκη εισηγμένη προς επικύρωση στην δικαιοδοσία του φορολογικού παραδείσου, για να μπορεί μετά τον θάνατο του, η εταιρεία να μεταβιβαστεί στους κληρονόμους του.

3.3. Σύνοψη

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο κατέστη σαφές πως η σύσταση μίας υπεράκτιας εταιρείας δεν είναι μια απλή υπόθεση, καθώς πέραν των πολλών πλεονεκτημάτων, υπάρχουν και πολλά μειονεκτήματα που πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν από τους επενδυτές πριν λάβουν την απόφαση ίδρυσης μιας υπεράκτιας εταιρείας.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΙΔΗ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

4.1. Εισαγωγή

Οι υπεράκτιες εταιρείες εμφανίζονται υπό διάφορες μορφές, ανάλογα με την χρήση και τους σκοπούς του ιδρυτή τους. Κατά το στάδιο του φορολογικού σχεδιασμού γίνεται αξιολόγηση των εκάστοτε εταιρικών μορφωμάτων, ώστε να επιλεγεί αυτό που εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντα του εκάστοτε ενδιαφερομένου. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα αναλυθούν συνοπτικά οι κυριότερες μορφές εταιρειών τύπου offshore, ώστε να καταστεί ευκολότερη η κατανόηση του θεσμού και να αναδειχθεί η χρησιμότητα των συγκεκριμένων εταιρικών μορφωμάτων.

4.2. Εταιρείες Holding ή Χαρτοφυλακίου

Οι εταιρείες τύπου Holding χρησιμοποιούνται για τη διαχείριση επενδυτικών χαρτοφυλακίων¹⁷. Οι συγκεκριμένες εταιρείες χρησιμοποιούνται είτε από νομικά είτε από φυσικά πρόσωπα, τα οποία αντί να διαχειρίζονται τα ίδια το χαρτοφυλάκιο τους συστήνουν εταιρείες τύπου Holding, οι οποίες διαχειρίζονται για λογαριασμό τους το

¹⁷ Δουβής Π.(2008) , offshore δραστηριότητες, Αθήνα : Pressline, Αθήνα 2008

χαρτοφυλάκιο, αποσκοπώντας με τον τρόπο αυτό κυρίως στην ανωνυμία τους. Στις περιπτώσεις, όπου η εταιρεία τύπου holding συστήνεται ως υπεράκτια εταιρεία, μπορεί να μεταβιβάζει τίτλους χωρίς να φορολογηθεί και χωρίς να γίνεται γνωστό ποιοι είναι οι πραγματικοί ιδιοκτήτες της. Ουσιαστικά πρόκειται για περιπτώσεις έμμεσης μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων, καθώς αντί να μεταβιβάζονται διάφορα άυλα περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται οι μετοχές της ίδιας της εταιρείας.

Πέραν της ανωνυμίας που παρέχουν οι συγκεκριμένες εταιρείες, ένα άλλο πλεονέκτημα που προσφέρουν είναι ότι τα κέρδη τους φορολογούνται με βάση τον συντελεστή του φορολογικού παραδείσου στον οποίο έχουν συσταθεί.

4.3. Εταιρείες Χρηματοοικονομικών υπηρεσιών

Οι συγκεκριμένες εταιρείες ασχολούνται με την παροχή δανείων σε άλλες εταιρείες. Κατά κύριο λόγο είναι θυγατρικές της εταιρείας που δανείζουν ή ανήκουν στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων. Ο δανεισμός αποσκοπεί στην είσπραξη τόκων και τις περισσότερες φορές οι τόκοι που εισπράττονται είναι μεγαλύτεροι από τους τόκους που δανείζουν οι τράπεζες. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η μεταφορά κερδών από την μια εταιρεία στην άλλη μέσω πληρωμής των τόκων, καθώς οι τόκοι λογίζονται για την εταιρεία που πληρώνει ως έξοδο. Με τον τρόπο αυτό μεταφέρεται προς φορολόγηση στο κράτος της εταιρείας offshore, ένα ποσό που υπό άλλες συνθήκες θα υπόκειτο στην φορολογία του κράτους με υψηλότερη φορολογία.

4.4. Εταιρείες δικαιωμάτων (royalties)

Οι εταιρείες δικαιωμάτων ασχολούνται με την παραχώρηση αδειών και δικαιωμάτων προς άλλες εταιρείες έναντι ενοικίου (royalty). Οι άδειες και τα δικαιώματα είναι συνήθως δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, συγγραφικά δικαιώματα, σήματα, εικόνες, ήχος, επιστημονικές πληροφορίες και άλλα. Ο μισθωτής είναι συνήθως μια τρίτη εταιρεία ή εταιρεία του ίδιου ομίλου με την εκμισθώτρια εταιρεία. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται μεταφορά κερδών μέσω των μισθωμάτων, καθώς το μίσθωμα αποτελεί έξοδο, το οποίο εκπίπτει του φόρου και μειώνει το φορολογητέο εισόδημα. Αυτό συνήθως γίνεται σε χώρες με υψηλό φορολογικό συντελεστή, ώστε να μειωθούν οι φορολογικές υποχρεώσεις λόγω της μείωσης του εισοδήματος τους.

4.5. Εμπορικές εταιρείες

Οι εμπορικές εταιρείες δραστηριοποιούνται στις εισαγωγές και τις εξαγωγές. Συστήνονται για φορολογικούς σκοπούς και αποσκοπούν στην μεταφορά κερδών από κράτη με υψηλό φορολογικό συντελεστή σε κράτη με χαμηλό φορολογικό συντελεστή¹⁸. Η μεταφορά κερδών επιτυγχάνεται με τριγωνικές συναλλαγές, όπου η υπεράκτια εταιρεία αγοράζει εμπορεύματα από τους προμηθευτές αντί της μητρικής και στην συνέχεια αυξάνει τις τιμές και τα μεταπωλεί στην μητρική εταιρεία. Με το τρόπο αυτό, το μεγαλύτερο κέρδος φορολογείται στην έδρα της υπεράκτιας εταιρείας, το οποίο και φορολογείται με τον φορολογικό συντελεστή του φορολογικού παραδείσου. Συνήθως τα εμπορεύματα αυτά δεν εισάγονται στη χώρα που εδρεύει η υπεράκτια εταιρεία αλλά αποστέλλονται κατευθείαν στην έδρα της μητρικής εταιρείας.

4.6. Εταιρείες παροχής διοικητικών υπηρεσιών

Οι συγκεκριμένες εταιρείες παρέχουν διοικητικές υπηρεσίες προς άλλες εταιρείες, οι οποίες δέχονται τις υπηρεσίες και πληρώνουν για αυτές χωρίς ωστόσο να έχουν σχέση με την εταιρεία που προσφέρει τις υπηρεσίες. Το συγκεκριμένο παράκτιο σχήμα δημιουργείται με σκοπό να συγκεντρωθούν όλες οι διοικητικές και διαχειριστικές λειτουργίες ενός ομίλου επιχειρήσεων σε έναν ξεχωριστό φορέα, με σκοπό την μεταφορά κερδών¹⁹. Αυτό επιτυγχάνεται διότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες από το υπεράκτιο σχήμα τιμολογούνται με βάση το ποσοστό κερδών του ομίλου και έτσι επιτυγχάνεται η μεταφορά κερδών στην υπεράκτια εταιρεία, όπου εκεί η φορολογία είναι πολύ χαμηλότερη. Οι διοικητικές και διαχειριστικές λειτουργίες δεν είναι υποχρεωτικό να λαμβάνουν χώρα στην υπεράκτια εταιρεία, με αποτέλεσμα οι εταιρείες αυτές να λαμβάνουν την ευνοϊκή φορολόγηση των φορολογικών παραδείσων, χωρίς να υποχρεούνται να εγκατασταθούν σε αυτούς.

4.7. Ναυτιλιακές εταιρείες

Οι ναυτιλιακές εταιρείες λόγω της ευκολίας στο να αλλάζουν σημαία, πολλές φορές

¹⁸ Παμπούκης Χ.(2010)Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη

¹⁹ Δουβής Π.(2008) , offshore δραστηριότητες, Αθήνα : Pressline, Αθήνα 2008

αναζητούν χώρες που τους προσφέρουν μια σειρά από φορολογικά κίνητρα. Οι χώρες αυτές προτρέπουν τις ναυτιλιακές εταιρείες να λειτουργήσουν με τις λεγόμενες σημαίες ευκαιρίας, δηλαδή επιτρέπουν την νηολόγηση με σύντομες και απλές διαδικασίες και χαμηλό κόστος για τα πλοία. Τα κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του πλοίου που φέρει σημαία υπεράκτιας εταιρείας, υπόκεινται σε πολύ χαμηλό έως μηδενικό φόρο.

4.8. Εμπιστεύματα (Trust)

Τα εμπιστεύματα ή Trust αποτελούν ιδιόμορφο καθεστώς διαχείρισης και εκκαθάρισης περιουσίας, χωρίς νομική προσωπικότητα, που δημιουργούνται είτε με δήλωση του κυρίου της περιουσίας είτε με μεταβίβαση αυτής²⁰. Ο ιδρυτής του εμπιστεύματος (settlor ή trustor) συμβάλλεται με πράξη συστάσεως (settlement) με τον εμπιστευματούχο (trustee) και του μεταβιβάζει περιουσιακά στοιχεία, τα οποία αυτός διαχειρίζεται προς όφελος άλλων προσώπων εμπιστευματοδόχων ή ωφελούμενων (beneficiaries) προς εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού²¹. Ειδικότερα, ο εμπιστευματούχος αποκτά την περιουσία του ιδρυτή διακριτά από τη δική του περιουσία και οφείλει να την διατηρεί και να την αποδίδει σύμφωνα με τους όρους του εμπιστεύματος. Από την άλλη οι ωφελούμενοι είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή οντότητες, τα οποία απολαμβάνουν των ωφελειών του εμπιστεύματος από τους εμπιστευματούχους, είτε μέσω τακτικών πληρωμών, είτε με τη λήξη του εμπιστεύματος, σύμφωνα με τους όρους που έχει θέσει ο ιδρυτής.

Ουσιαστικά το trust αποτελεί μια συμφωνία με την οποία ο ιδρυτής του εμπιστεύματος (settlor) αναθέτει τη διοίκηση των περιουσιακών του στοιχείων στον εμπιστευματοδόχο (trustee) . Ο εμπιστευματοδόχος παρότι διοικεί ο ίδιος το Trust, άρα και τα περιουσιακά στοιχεία του εμπιστεύματος, δεν έχει την πλήρη εξουσία, ούτε μπορεί να πράττει αυτοβούλως, καθώς υπάρχουν συγκεκριμένοι όροι που είναι καταγεγραμμένοι στο έγγραφο του Εμπιστεύματος (Trust deed). Τα οφέλη του εμπιστεύματος τα λαμβάνει ο εμπιστευματοδόχος, έχοντας ωστόσο την νομική υποχρέωση να τα παραδώσει σύμφωνα

²⁰ ΠΟΛ 1114/2017

²¹ Hadnum L. (2013) Tax planning with offshore companies and trust, Butschwil : Εκδόσεις WRP tax publishing

με το έγγραφο του εμπιστεύματος. Τα οφέλη του εμπιστεύματος είναι πολύ σημαντικά καθώς εξασφαλίζεται η εχεμύθεια ως προς το πρόσωπο του ωφελούμενου, καθώς σε κράτη που αρνούνται να δώσουν πληροφόρηση είναι δύσκολη η εξακρίβωση για το ποιος πραγματικά λαμβάνει κέρδος μέσα από το trust.

Τα Trust που έχουν δημιουργηθεί σε φορολογικούς παραδείσους προσφέρουν τεράστια οφέλη, καθώς δεν πληρώνουν φόρο στην Ελλάδα για τα εισοδήματα που αποκτούν, διότι οι βασικοί τους μέτοχοι καταφέρνουν να διατηρούν την ανωνυμία τους.

4.9. Εταιρείες Επενδύσεων

Οι Εταιρείες Επενδύσεων που βρίσκονται σε φορολογικούς παραδείσους συγκεντρώνουν κεφάλαια από κέρδη που έχουν φέρει επενδύσεις σε άλλες υπεράκτιες εταιρείες²². Αποσκοπούν στην συγκέντρωση κεφαλαίων, τα οποία επενδύονται εκ νέου σε χώρες με υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Συνήθως τέτοιες εταιρείες συστήνονται σε χώρα με χαμηλή φορολόγηση στα έσοδα από κεφάλαια, για να είναι κερδοφόρες και αποτελεσματικές.

4.10. Τραπεζικές εταιρείες

Τα τραπεζικά ιδρύματα που εδρεύουν σε φορολογικούς παραδείσους παρέχουν όλες τις υπηρεσίες που παρέχει ένα τραπεζικό ίδρυμα και χρησιμοποιούνται για να εξυπηρετούνται πελάτες με πολύ υψηλά εισοδήματα, οι οποίοι αναζητούν ειδικά προνόμια, όπως ανωνυμία, εμπιστευτικότητα και απόρρητο συναλλαγών. Τα τελευταία χρόνια, λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης και της δυνατότητας των ηλεκτρονικών συναλλαγών, τα τραπεζικά ιδρύματα σε υπεράκτιες εταιρείες έχουν αυξηθεί, λόγω ευκολίας στην διακίνηση κεφαλαίων. Στην Ευρώπη, τα γνωστότερα υπεράκτια τραπεζικά ιδρύματα βρίσκονται στην Ελβετία και το Λουξεμβούργο. Συνήθως οι τραπεζικές εταιρείες που εδρεύουν σε φορολογικούς παραδείσους δεν ασκούν δραστηριότητες μέσα στο υπεράκτιο κέντρο αλλά πραγματοποιούν διεθνείς συναλλαγές, όπως διαχείριση καταθέσεων και παροχές δανείων. Έτσι οι καταθέτες λαμβάνουν υψηλότερα επιτόκια καταθέσεων και οι

²² Δουβής Π.(2008) , offshore δραστηριότητες, Αθήνα : Pressline, Αθήνα 2008

δανειζόμενοι έχουν μικρότερο δανειακό κόστος, το οποίο οφείλεται στην ελάχιστη έως μηδενική φορολόγηση του τραπεζικού ιδρύματος.

Οι υπεράκτιες τράπεζες τηρούν αυστηρή εμπιστευτικότητα και ανωνυμία και δεν αποκαλύπτουν στοιχεία των πελατών τους εκτός αν υποχρεωθούν από δικαιοδοτικά όργανα κατόπιν αιτήσεως τρίτης χώρας. Συνήθως τα δικαστήρια τρίτων χωρών διατάσσουν την άρση του τραπεζικού απορρήτου σε περιπτώσεις σοβαρών οικονομικών αδικημάτων, φοροδιαφυγής και τρομοκρατίας.

Τα υπεράκτια τραπεζικά ιδρύματα παρέχουν επίσης πλήθος υπηρεσιών σε πελάτες υψηλών καταθέσεων, όπως δημιουργία αριθμητικών τραπεζικών λογαριασμών, ώστε να εξασφαλίζουν την ανωνυμία του ιδιοκτήτη του λογαριασμού. Η ανωνυμία εξασφαλίζει ότι όταν κάποιος τρίτος προσπαθήσει να στραφεί εναντίον της περιουσίας του ιδιοκτήτη δεν θα μπορεί να εντοπίσει τον συγκεκριμένο λογαριασμό, καθώς από αυτόν δεν προκύπτει το όνομα του πραγματικού ιδιοκτήτη.

4.11. Εταιρείες αντιπροσώπευσης (nominees)

Οι εταιρείες αντιπροσώπευσης λειτουργούν ως αντιπρόσωποι μια άλλης εταιρείας έναντι αμοιβής, η οποία καθορίζεται με βάση τις πωλήσεις²³. Οι εταιρείες αντιπροσώπευσης χρησιμοποιούνται σε υπεράκτια μορφή όταν μια εγχώρια εταιρεία λειτουργεί ως αντιπρόσωπος της εξωχώριας εταιρείας. Έτσι επιτυγχάνεται μεταφορά κερδών από μια εγχώρια σε μια εξωχώρια εταιρεία, καθώς όταν η εγχώρια λαμβάνει ένα ποσοστό των κερδών από τις πωλήσεις αυτό φορολογείται στην εγχώρια εταιρεία, ενώ οι υπόλοιπες πωλήσεις φορολογούνται στην υπεράκτια. Οι σχέσεις και το ποσοστό που καταβάλλεται από την εταιρεία αντιπροσώπευσης ορίζεται από ιδιωτικό συμφωνητικό.

4.12. Εταιρείες Ασφαλειών

Οι Εταιρείες Ασφαλειών παρέχουν υπηρεσίες όπως συνταξιοδοτικά προγράμματα και ασφάλειες ζωής. Τα προγράμματα ασφάλισης επιδιώκουν την κάλυψη εξειδικευμένων υπηρεσιών, όπως η κάλυψη ασφαλιστικών αναγκών των ατόμων που εργάζονται στο εξωτερικό και μετακινούνται διαρκώς ή επιχειρήσεων που απασχολούν υπάλληλους ανά

²³ Oshri I.(2011) Offshoring strategies : the MIT press

τον κόσμο σε χώρες που επιτρέπεται η χρήση ιδιωτικής ασφάλισης και επιθυμούν την ενιαία διαχείριση των ασφαλιστικών τους προγραμμάτων. Η αγορά τέτοιων ασφαλιστικών προγραμμάτων γίνεται διαδικτυακά, όπου ο πελάτης έχει την δυνατότητα να διαπραγματευτεί το κόστος του συμβολαίου ή να επιλέξει μεταξύ περισσότερων υπεράκτιων εταιρειών παροχής ασφαλιστικών προγραμμάτων.

Όταν κάποιος ασφαλίζεται σε μια ασφαλιστική εταιρεία πληρώνει ως ασφάλιστρο ένα ποσό πολύ μικρό σε σχέση με τη συνολική ασφάλιση. Η ασφαλιστική εταιρεία αφού πάρει τα χρήματα των ασφαλιστρών τα τοποθετεί μαζί με τα επενδυτικά της κεφάλαια και αναζητά επενδύσεις χαμηλού ρίσκου έτσι ώστε να τα επενδύσει. Το μεγάλο όφελος είναι ότι το κέρδος που λαμβάνει η ασφαλιστική εταιρεία από τα κέρδη φορολογείται με τους χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές του υπεράκτιου κέντρου.

4.13. Εταιρείες διαχείρισης Ακινήτων

Πολλές φορές οι υπεράκτιες εταιρείες δημιουργούνται, ώστε μέσω αυτών να γίνεται η διαχείριση ακινήτων²⁴. Στις περιπτώσεις αυτές για να προχωρήσει μια υπεράκτια εταιρεία στην αγορά ακινήτου, θα πρέπει ο εκπρόσωπος της εταιρείας, να είναι εφοδιασμένος με πλήρη σειρά εγγράφων που θα αποδεικνύουν τη νόμιμη σύσταση της εταιρείας και την πληρεξουσιότητα του εμφανιζόμενου προσώπου για την κατάρτιση και υπογραφή του συμβολαίου αγοράς.

4.14. Εταιρείες Χρηματοδοτικής μίσθωσης

Οι συγκεκριμένες εταιρείες έχουν στην κατοχή τους κάποια πάγια περιουσιακά στοιχεία και στην συνέχεια τα παραχωρούν έναντι συγκεκριμένου χρηματικού ποσού (μίσθωμα) σε κάποια άλλη εταιρεία. Στην περίπτωση των offshore εταιρειών αυτό γίνεται προκειμένου η εταιρεία που λαμβάνει τα μισθώματα να φορολογείται με χαμηλότερους συντελεστές. Στην πράξη οι όμιλοι επιχειρήσεων συστήνουν κάποια εξωχώρια εταιρεία, η οποία παίρνει στην κατοχή της τα πάγια περιουσιακά στοιχεία του ομίλου και στην συνέχεια τα παραχωρεί έναντι ενοικίου στις εταιρείες του ομίλου. Στις περιπτώσεις αυτές

²⁴ Saxson N.(2011) Treasure islands, New York : Εκδόσεις Apress

τα κέρδη από τα μισθώματα μεταφέρονται στην υπεράκτια εταιρεία, με αποτέλεσμα να υπόκεινται σε χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή.

4.15. Εταιρείες διαδικτύου

Οι Εταιρείες διαδικτύου δραστηριοποιούνται σε ψηφιακά προϊόντα όπως το λογισμικό, ψηφιακά παιχνίδια και η μουσική. Συνήθως διοικούνται από έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή και οι συναλλαγές γίνονται μέσα από λογαριασμούς της υπεράκτιας εταιρείας. Αυτές οι εταιρείες ιδρύονται σε φορολογικούς παραδείσους, έτσι ώστε να είναι απαλλαγμένες από φορολογικές υποχρεώσεις.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΜΕΣΩ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

5.1. Αντιμετώπιση σε Διεθνές επίπεδο

Η αντιμετώπιση της φοροαποφυγής μέσω των εταιρειών offshore αποτελεί ζήτημα που απασχολεί ιδιαίτερω τα κράτη σε διεθνές επίπεδο. Για τον σκοπό αυτό έχουν δημιουργηθεί πολλοί οργανισμοί που ρυθμίζουν την λειτουργία των συγκεκριμένων εταιρειών. Οι βασικότεροι οργανισμοί είναι οι ακόλουθοι:

5.1.2. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.)

Ο Ο.Ο.Σ.Α. στην προσπάθεια του να πατάξει την φοροαποφυγή μέσω των εξωχώριων εταιρειών έχει δημιουργήσει έναν κατάλογο με τους φορολογικούς παραδείσους ανά τον κόσμο και ανάλογα με τον βαθμό συμμόρφωσης τους, τους κατατάσσει σε τρεις κατηγορίες, αποσκοπώντας με τον τρόπο αυτό στην ελαχιστοποίηση των δυσμενών φορολογικών πρακτικών.

Μέσα από έναν κατάλογο κριτηρίων γίνεται η αξιολόγηση των νομικών συστημάτων των διάφορων χωρών. Βασικό μέλημα του Ο.Ο.Σ.Α. αποτελεί η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ κρατών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, μέσω της καθιέρωσης ενός ενιαίου προτύπου αναφοράς, το οποίο αποσκοπεί στον εντοπισμό των εξωχώριων σχημάτων ανά τον κόσμο που καταφέρνουν να διατηρούν την ανωνυμία τους.

5.1.3. F.A.T.F. (Financial Action Task Force)

Ο F.A.T.F. ιδρύθηκε το 1989 από τους αρχηγούς των ισχυρότερων βιομηχανικών κρατών και ταξινομεί τα υπεράκτια κέντρα σε συνεργαζόμενα και μη συνεργαζόμενα. Επίσης εξετάζει την πληρότητα των νομοθετικών κανονισμών των φορολογικών παραδείσων και διενεργεί τακτικούς ελέγχους για αδικήματα όπως το ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Από το 1990 δημιούργησε κατάλογο με συστάσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, οι οποίες συστάσεις ανανεώνονται συνεχώς, προκειμένου να ανταποκρίνονται στην σύγχρονη πραγματικότητα. Οι χώρες που εφαρμόζουν τις συστάσεις αυτές, οφείλουν να προσαρμόζουν το νομοθετικό τους πλαίσιο με το περιεχόμενο των συστάσεων. Επίσης οι χώρες αυτές οφείλουν να συστήνουν αρμόδιο όργανο, το οποίο και θα συλλέγει πληροφορίες από τις τράπεζες και από αρμόδιες αρχές, οι οποίες θα συμβάλλουν στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Οι τράπεζες αντίστοιχα είναι υποχρεωμένες να δίνουν όσες πληροφορίες γνωρίζουν στα αρμόδια όργανα, να μην τηρούν ανώνυμους λογαριασμούς και να κρατούν αρχείο για όλες τις συναλλαγές.

5.1.4. Forum για την Οικονομική Σταθερότητα (F.S.F.)

Το F.S.F. ιδρύθηκε το 1999 με σκοπό την εξασφάλιση μιας διεθνούς χρηματοοικονομικής σταθερότητας μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών και της διεθνούς συνεργασίας των κρατών. Στα πλαίσια αυτά, συστήθηκε ειδική ομάδα με αντικείμενο την επίδραση των υπεράκτιων εταιρειών στην παγκόσμια οικονομία και την εξεύρεση τρόπων, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα διαφθοράς και φοροδιαφυγής.

Ο οργανισμός αυτός διαχώρισε τα υπεράκτια κέντρα σε συνεργάσιμα και μη ανάλογα με την συμμετοχή τους στις διαδικασίες ελέγχου, της νομοθεσίας τους και της συνεργασίας τους με τον Οργανισμό.

5.1.5. Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol) είναι ο αρμόδιος οργανισμός της ΕΕ για την επιβολή του νόμου. Αποστολή της είναι να συμβάλει στη δημιουργία μιας ασφαλέστερης Ευρώπης, βοηθώντας τις αστυνομικές αρχές και τις αρχές επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη της ΕΕ και βελτιώνοντας τη συνεργασία μεταξύ αυτών.

Ιδρύθηκε το 1992 και σκοπός της ήταν να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και τη συνεργασία τους κατά την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας.

5.2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΞΩΧΩΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

5.2.1. Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα μέτρα που έχει λάβει η Ελλάδα στην προσπάθεια αντιμετώπισης της φοροαποφυγής, που πραγματοποιείται μέσω "φορολογικών παραδείσων" και τη χρήση offshore εταιρειών.

5.2.2. Ν.3091/2002

Η πρώτη προσπάθεια για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής μέσω των offshore επιχειρήσεων επιχειρήθηκε από τον Έλληνα νομοθέτη με τον νόμο 3091/2002. Οι διατάξεις του νόμου αυτού προέβλεπαν τη μη έκπτωση των αποσβέσεων και των λοιπών δαπανών για αγορές αγαθών και λήψεις υπηρεσιών από εξωχώρια εταιρεία²⁵, καθώς και των ποσών που καταβάλλονται σε αυτές τις εταιρείες για την χρήση δικαιωμάτων, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούσαν σε αγορά ή μεταφορά στην Ελλάδα αργού πετρελαίου και πετρελαιοειδών²⁶. Επίσης με τον συγκεκριμένο νόμο δόθηκε για πρώτη φορά ο ορισμός της offshore εταιρείας όπως αυτός αναλύθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια.

Η ερμηνευτική εγκύκλιος του νόμου περιλάμβανε την λίστα των κρατών, τα οποία σύμφωνα με τον Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (Ο.Ο.Σ.Α.-ΟΕCD) είχαν αναγνωρισθεί ως φορολογικοί παράδεισοι. Επίσης παρέθετε ορισμένα κριτήρια τα οποία λαμβάνονταν υπόψη προκειμένου να διαπιστωθεί εάν μια εταιρεία, η

²⁵ Ν. 4308/2014 ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΤΥΠΑ (Ε.Λ.Π) (ΦΕΚ Α' 251/24-11-2014)

²⁶ Ν. 3091/2002

οποία ήταν εγκατεστημένη σε ένα από αυτά τα κράτη, πληρούσε και τα λοιπά κριτήρια που έθετε ο νόμος (δηλαδή να δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και να απολαμβάνει ιδιαίτερης φορολογικής μεταχείρισης), προκειμένου να χαρακτηριστεί ως offshore επιχείρηση και να εφαρμοστούν οι σχετικές περί μη έκπτωσης των δαπανών διατάξεις. Η προαναφερθείσα λίστα των κρατών τα οποία είχαν χαρακτηριστεί από τον Ο.Ο.Σ.Α. ως φορολογικοί παράδεισοι, για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών, ήταν ενδεικτική και όχι περιοριστική. Τέλος ο τελικός χαρακτηρισμός αλλοδαπής εταιρείας ως εξωχώριας ή μη, κατά την έννοια του νόμου αποτελούσε ζήτημα πραγματικό.

Επίσης με τις διατάξεις των άρθρων 15-18 του ίδιου νόμου επεβλήθη για πρώτη φορά στην χώρα μας ειδικός φόρος επί των ακινήτων που βρίσκονται επί της ελληνικής επικράτειας και κατέχονται από αλλοδαπές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν παρουσιάζουν κάποια δραστηριότητα τόσο στη χώρα καταγωγής τους όσο και στην χώρα μας. Σκοπός των διατάξεων αυτών ήταν να πλήξουν την φοροαποφυγή που πραγματοποιείται μέσω των ακινήτων από τις εν λόγω εταιρείες. Οι εν λόγω διατάξεις, με τις όποιες τροποποιήσεις έχουν υποστεί με την πάροδο του χρόνου, συνεχίζουν να ισχύουν μέχρι και σήμερα. Θα πρέπει λοιπόν να εξετάζεται προσεκτικά από τις επιχειρήσεις που κατέχουν ακίνητα στην Ελλάδα, είτε αυτές είναι ημεδαπές, είτε αλλοδαπές, αν τυχόν εμπίπτουν στις διατάξεις αυτές και αν είναι υπόχρεες στην υποβολή δήλωσης ειδικού φόρου ακινήτων και την καταβολή του σχετικού φόρου.

5.2.3. Ν.3842/2010

Ο νόμος 3842/2010 εισήγαγε και τροποποίησε σημαντικές διατάξεις για την καταπολέμηση της διεθνούς φοροαποφυγής και αποτέλεσε την πρώτη συστηματική προσπάθεια να παταχθεί το φαινόμενο αυτό μέσω της δημιουργίας ενός σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εποχής²⁷.

Με τον συγκεκριμένο νόμο εισήχθησαν για πρώτη φορά στην ελληνική φορολογική νομοθεσία οι έννοιες του μη συνεργάσιμου στον τομέα της φορολογίας κράτους και του κράτους με προνομιακό φορολογικό καθεστώς και δόθηκε ο ορισμός τους. Ο Έλληνας νομοθέτης λαμβάνοντας υπόψη τα βασικά χαρακτηριστικά των φορολογικών παραδείσων,

²⁷ Γκίνογλου Δ.(2014) Φορολογική Λογιστική 1,2 Θεσσαλονίκη

που είναι η εχεμύθεια, η άρνηση συνεργασίας με άλλες χώρες για την ανταλλαγή πληροφοριών και η πολύ χαμηλή φορολόγηση, όρισε αναλόγως ως κράτη ύποπτα για φοροαποφυγή τα μη συνεργάσιμα στον τομέα της φορολογίας κράτη και τα κράτη που έχουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς, δηλαδή πολύ χαμηλό συντελεστή φορολογίας. Ακόμη ορίστηκε ότι για τα μη συνεργάσιμα κράτη δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση οι δαπάνες για την αγορά αγαθών ή τη λήψη υπηρεσιών ή για τους κάθε είδους τόκους στους οποίους περιλαμβάνονται και οι τόκοι των δανείων, τα κάθε είδους δικαιώματα, οι κάθε είδους αποζημιώσεις και οι κάθε είδους αμοιβές για διευθυντικά στελέχη που καταβάλλονται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες στα κράτη αυτά (αμάχητο τεκμήριο).

Για τα κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς ορίστηκε ότι αναγνωρίζονται μόνο στην περίπτωση που ο φορολογούμενος αποδείξει ότι αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίου με σκοπό τη φοροαποφυγή ή φοροδιαφυγή (μαχητό τεκμήριο). Το αμάχητο τεκμήριο που θέσπιζαν οι διατάξεις του νόμου δημιούργησε μεγάλη αναστάτωση στις επιχειρήσεις, καθώς στα μη συνεργάσιμα κράτη περιλαμβάνονταν χώρες με τις οποίες οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει ισχυρούς επιχειρηματικούς δεσμούς και πραγματοποιούν μεγάλο όγκο συναλλαγών με επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στις χώρες αυτές, οι οποίες είναι προφανές ότι δεν γίνονται πάντα με σκοπό την φοροδιαφυγή ή την φοροαποφυγή.

5.2.4. Ισχύον καθεστώς για έκπτωση δαπανών

Ο νόμος 4172/2013 επέφερε σημαντικές απλοποιήσεις στο καθεστώς της φορολογικής έκπτωσης των δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων. Με το άρθρο 22 του νόμου τέθηκε γενικός κανόνας για την καταρχήν έκπτωση όλων των δαπανών που πραγματοποιούνται για σκοπούς της επιχείρησης, υπό τις προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος, και ορίζονται περιοριστικά οι κατηγορίες των δαπανών που δεν εκπίπτουν.

Σύμφωνα με την ισχύουσα, λοιπόν, φορολογική νομοθεσία όλες οι δαπάνες που πραγματοποιεί μια επιχείρηση, στα πλαίσια της λειτουργίας της, εκπίπτουν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος, από τα ακαθάριστα έσοδά της, προκειμένου να

προσδιοριστούν τα φορολογητέα κέρδη της²⁸.

Οι προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος είναι οι εξής: α) οι δαπάνες να πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης, β) να αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και η αξία της συναλλαγής να μην κρίνεται κατώτερη ή ανώτερη της αγοραίας, στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση και γ) να εγγράφονται στα τηρούμενα βιβλία απεικόνισης των συναλλαγών της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται και να αποδεικνύονται με κατάλληλα δικαιολογητικά.

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1113/2.6.2015, μια δαπάνη θεωρείται ότι πραγματοποιείται προς το συμφέρον της επιχείρησης εάν κρίνεται απαραίτητη από τον επιχειρηματία ή την διοίκηση της επιχείρησης, ανεξάρτητα εάν αυτή πραγματοποιείται δυνάμει νόμιμης ή συμβατικής υποχρέωσης, για την επίτευξη του επιχειρηματικού σκοπού, την ανάπτυξη των εργασιών, τη βελτίωση της θέσης της στην αγορά, εφόσον αυτή ενεργείται στα πλαίσια της οικονομικής αποστολής της ή κατά τις συνήθεις εμπορικές συναλλαγές της και μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία εισοδήματος ή άλλως αποβλέπει στη διεύρυνση των εργασιών της και στην αύξηση του εισοδήματος της ή στην υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Δεν επιτρέπεται, δε, στη φορολογική αρχή να ελέγχει την σκοπιμότητα και το προσήκον μέτρο των δαπανών αυτών εκτός αν τούτο ορίζεται ρητά και ειδικά στον νόμο.

Το βάρος απόδειξης ότι δεν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις προκειμένου να απορριφθεί μια δαπάνη το έχει ο φορολογικός έλεγχος. Δηλαδή η φορολογική διοίκηση φέρει το βάρος να αποδείξει ότι για μια συγκεκριμένη δαπάνη δεν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, ώστε εν συνεχεία να μην την λάβει υπόψη για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών.

Τα μη συνεργάσιμα στον τομέα της φορολογίας κράτη και τα κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς τα οποία ορίζονται στο άρθρο 65 του Κ.Φ.Ε. καθορίζονται με σχετικές αποφάσεις που εκδίδονται κάθε χρόνο από τον Υπουργό Οικονομικών και δημοσιεύονται στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι για τις δαπάνες που καταβάλλονται σε επιχείρηση που

²⁸ Ν. 4174/2013 ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ (Κ.Φ.Δ.) (ΦΕΚ Α' 170/26-07-2013)

έχει την φορολογική της κατοικία σε κράτος μη συνεργάσιμο στο τομέα της φορολογίας ή σε κράτος με προνομιακό καθεστώς τίθενται επιπλέον προϋποθέσεις για την φορολογική τους έκπτωση. Έτσι, λοιπόν, οι εν λόγω δαπάνες δεν εκπίπτουν, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν σε πραγματικές και σε συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή. Σε αυτή την περίπτωση έχουμε αντιστροφή του βάρους απόδειξης (reverse burden of proof) και το βάρος της απόδειξης ότι συντρέχουν τόσο οι γενικές όσο και οι ειδικές προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος για την αναγνώριση της έκπτωσης των δαπανών το φέρει ο φορολογούμενος και όχι η φορολογική διοίκηση.

5.2.5. Άρθρο 38 ν.4174/2013

Με το άρθρο 38 ν. 4174/2013 εισήχθη για πρώτη φορά στην ελληνική φορολογική νομοθεσία γενικός κανόνας κατά της φοροαποφυγής (general anti-avoidance rule). Συγκεκριμένα, δόθηκε η δυνατότητα στη Φορολογική Διοίκηση να αγνοεί κάθε τεχνητή διευθέτηση ή σειρά διευθετήσεων (artificial arrangement ή arrangements) που αποβλέπει σε αποφυγή της φορολόγησης και οδηγεί σε φορολογικό πλεονέκτημα. Ακόμη ορίζεται ότι οι εν λόγω διευθετήσεις αντιμετωπίζονται, για φορολογικούς σκοπούς, με βάση τα χαρακτηριστικά της οικονομικής τους υπόστασης (economic substance). Οι συγκεκριμένες διατάξεις αποτελούν ένα πάρα πολύ σημαντικό εργαλείο της Φορολογικής Διοίκησης για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής, καθώς της παρέχουν τη δυνατότητα να αγνοεί "εικονικές" καταστάσεις ή συναλλαγές, ακόμη και αν τυπικά είναι σύννομες, και να τις αντιμετωπίζει φορολογικά με βάση την πραγματική τους υπόσταση και όχι τον νομικό τους τύπο (substance over form).

5.3. Νομολογία του Αρείου Πάγου

Η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, με την υπ' αριθμό 2/2003 Απόφαση έκανε δεκτά τα ακόλουθα²⁹:

²⁹ Απόφαση 2/2003 Αρείου Πάγου

«Δεν αναγνωρίζεται νομική προσωπικότητα στις εταιρείες offshore όταν για τη σύσταση τους έχει ακολουθηθεί η διαδικασία σύστασης της καταστατικής τους έδρας και όχι αυτή της πραγματικής τους έδρας (πραγματική έδρα είναι η έδρα στην οποία ασκείται η διαχείριση της εταιρίας)»

Με την συγκεκριμένη απόφαση κρίθηκε πως οι offshore εταιρείες τρίτων χωρών που έχουν τη διοίκησή τους στην Ελλάδα είναι άκυρες και θεωρούνται μόνο εν τοις πράγμασι εταιρείες. Η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου ασχολήθηκε με την έννοια της έδρας των επιχειρήσεων και κυρίως των offshore εταιρειών και κατέληξε στο ότι οι εταιρείες αυτές (πλην των ναυτιλιακών εταιρειών και των αμερικανικών) βρίσκονται σε νομικό κενό, με αποτέλεσμα να αποτρέπεται ουσιαστικά η δραστηριοποίησή τους στην Ελλάδα. Σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη απόφαση προέκυψε από υπόθεση που αφορούσε οικονομική διαφορά μεταξύ μιας λιβεριανής offshore εταιρείας με άλλες επιχειρήσεις. Η εν λόγω λιβεριανή εταιρεία δεν είχε συσταθεί κατά το ελληνικό δίκαιο, αφού δεν είχε καταστατικό έγγραφο το οποίο να είχε εγκριθεί από τον αρμόδιο υπουργό. Ως εκ τούτου, η offshore εταιρεία θεωρήθηκε άκυρη και δεν μπορούσε να κάνει χρήση του ελληνικού δικαίου.

6° ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

6.1. Συμπεράσματα

Με την παρούσα εργασία αναδείχθηκε η σπουδαιότητα των υπεράκτιων εταιρειών στην παγκόσμια οικονομία και η χρησιμότητά τους για σκοπούς φοροαποφυγής. Τα συμπεράσματα της εργασίας ως προς το κομμάτι του υπεράκτιου κόσμου είναι ότι τα τεραστία ποσά που διακινούνται μέσω των υπεράκτιων εταιρειών στην πλειοψηφία των περιπτώσεων εξυπηρετούν σκοπούς μεταφοράς κερδών. Η μεταφορά κερδών γίνεται είτε με νόμιμο τρόπο (φοροαποφυγή) είτε με παράνομο τρόπο (φοροδιαφυγή). Οι ανάγκες της παγκόσμιας οικονομίας έχουν διαμορφώσει διάφορα μορφώματα υπεράκτιων εταιρειών, τα οποία εξυπηρετούν τους σκοπούς του εκάστοτε επενδυτή.

Κατά το στάδιο του φορολογικού σχεδιασμού είναι χρήσιμο να υπάρχει καλή γνώση του δικαίου και της φορολογίας των δυο κρατών, καθώς και των συμβάσεων διπλής φορολογίας, ώστε να μπορεί να αξιολογεί ο ιδρυτής αν τον συμφέρει η ίδρυση μιας

υπεράκτιας εταιρείας και δευτερευόντως σε ποια χώρα θα γίνει η σύσταση της.

Τα βασικότερα πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι φορολογικοί παράδεισοι είναι η μυστικότητα, η ανωνυμία και οι φορολογικές ελαφρύνσεις. Πολύ σημαντικό είναι ότι οι υπεράκτιες εταιρείες δεν απευθύνονται μόνο σε επενδυτές μεγάλων κεφαλαίων αλλά και σε άτομα με περιορισμένα κεφάλαια που θέλουν να μεταφέρουν χρήματα ή να πραγματοποιήσουν κάποιες επενδύσεις με την χρήση υπεράκτιων σχημάτων, ώστε να αποφύγουν τις μεγάλες φορολογικές επιβαρύνσεις. Η ευελιξία που παρέχουν οι υπεράκτιες εταιρείες, η ταχύτητα και το χαμηλό κόστος που απαιτείται για την σύσταση τους, τις καθιστά ιδιαίτερα ελκυστικές.

Στον αντίποδα πέραν των πλεονεκτημάτων η χρήση των υπεράκτιων εταιρειών έχει και μειονεκτήματα που εντοπίζονται κυρίως στο φορολογικό κομμάτι. Οι υπεράκτιες εταιρείες μπορούν να δημιουργήσουν φορολογικά προβλήματα στις εταιρείες που συναλλάσσονται, καθώς αν η offshore εταιρεία βρίσκεται σε κάποιο μη συνεργάσιμο κράτος οι δαπάνες από μια Ελληνική εταιρεία προς την υπεράκτια δεν εκπίπτουν φορολογικά, με αποτέλεσμα να αυξάνεται το ύψος των φορολογικών υποχρεώσεων της ημεδαπής εταιρείας.

Ο επιχειρηματίας εφόσον κατά τον φορολογικό σχεδιασμό έχει θέσει τους στόχους και τις ανάγκες του καλείται να διαλέξει μέσα από μια μεγάλη ποικιλία υπεράκτιων εταιρειών. Οι διάφοροι φορολογικοί παράδεισοι προσαρμόζονται διεκδικώντας μεγαλύτερο ρόλο και αποδοχή στη παγκόσμια οικονομία και αυτό φέρνει σαν αποτέλεσμα να γεννιούνται συνεχώς διαφορετικές μορφές υπεράκτιων εταιρειών. Κάθε μορφή εταιρείας εξυπηρετεί διαφορετικό τρόπο μεταφοράς κερδών και διαφορετικό κομμάτι της παγκόσμιας αγοράς. Από την ανάλυση των τρόπων φοροδιαφυγής, φοροαποφυγής και διαφθοράς μέσω των εξωχώριων εταιρειών προέκυψε η αδυναμία των ελεγκτικών μηχανισμών για εύρεση λύσεων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του ζητήματος.

Από την εργασία προέκυψε επίσης, ότι μέσω των διαφορετικών μορφών των υπεράκτιων εταιρειών διενεργείται συστηματικά φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή. Η ανωνυμία που χαρακτηρίζει τις συγκεκριμένες εταιρείες και η ιδιαίτερη προστασία που απολαμβάνουν οι ιδρυτές της ευνοεί την διαφθορά και την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Τα τελευταία ωστόσο χρόνια γίνεται μια αξιόλογη προσπάθεια περιορισμού της

ίδρυσης των εξωχώριων εταιρειών, είτε μέσω της λήψης μέτρων που λειτουργούν αποτρεπτικά στη σύσταση τους, είτε μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών που πραγματοποιείται μεταξύ των κρατών. Επίσης η λειτουργία του τραπεζικού συστήματος και οι νομοθετικές παρεμβάσεις που έχουν εισαχθεί, λειτουργούν αποτρεπτικά στη χρήση υπεράκτιων εταιρειών για σκοπούς φοροαποφυγής.

6.2. Προτάσεις

Από την εργασία αναδείχθηκε ότι οι υπεράκτιες εταιρείες αποτελούν κομμάτι της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας και πως η χρήση τους πολλές φορές ευνοεί αθέμιτους σκοπούς όπως είναι η φοροδιαφυγή, η φοροαποφυγή και η διαφθορά³⁰.

Βασική ευθύνη για την αντιμετώπιση του ζητήματος της φοροδιαφυγής μέσω των εξωχώριων εταιρειών φέρουν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί των κρατών, οι οποίοι οφείλουν να καταβάλλουν την μέγιστη δυνατή προσπάθεια για την μείωση της φοροαποφυγής. Προκειμένου οι ελεγκτικοί μηχανισμοί να επιτύχουν τον συγκεκριμένο στόχο, χρειάζεται επιμόρφωση, εμπειρία, θέληση σε συνδυασμό με πολιτική και νομοθετική πρωτοβουλία.

Εξίσου σημαντική παράμετρος είναι η αξιοποίηση των τεχνικών και ηλεκτρονικών μέσων, ώστε η φορολογική διοίκηση να μπορεί να εξακριβώνει περιπτώσεις φοροαποφυγής και να εξαναγκάζονται οι εξωχώριες εταιρείες να λειτουργούν με διαφανείς τρόπους, προκειμένου να αποφεύγουν τις κρατικές κυρώσεις.

Για να ευνοηθούν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί, θα ήταν χρήσιμη η δημιουργία ενός ηλεκτρονικού φακέλου ανά επιχείρηση, όπου θα καταχωρούνται με λεπτομέρεια όλες οι πληροφορίες και τα οικονομικά δεδομένα των εξωχώριων εταιρειών, ώστε να είναι ευκολότερο οι ελεγκτές να προβαίνουν σε διασταύρωση των οικονομικών τους στοιχείων.

Συνοψίζοντας είναι σαφές πως ο τρόπος λειτουργίας των εξωχώριων εταιρειών σε συνδυασμό με την ανωνυμία που προσφέρουν ευνοούν περιπτώσεις φοροαποφυγής και μεταφοράς κερδών από χώρα σε χώρα. Ο έλεγχος και η καταστολή του φαινομένου είναι ιδιαίτερα δυσχερής, ιδίως αν αναλογιστούμε την ποικιλομορφία που εμφανίζουν οι συγκεκριμένες εταιρείες, την ταχεία διαδικασία σύστασης τους και το γεγονός ότι πολλά κράτη εφαρμόζουν προνομιακές πολιτικές για να προσελκύσουν τις εταιρείες αυτές. Η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτεί, εξειδίκευση και επιμόρφωση των ελεγκτικών

³⁰ Τσιρίδης Π (2009) Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα χρήματος Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

μηχανισμών, αξιοποίηση των τεχνολογικών και ηλεκτρονικών μέσων, ηλεκτρονική χαρτογράφηση των εξωχώριων εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο και νομοθετικές πρωτοβουλίες με λήψη μέτρων που θα αποτρέπουν την χρήση εξωχώριων εταιρειών για σκοπούς φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Δουβής Π.(2008) , offshore δραστηριότητες, Αθηνά : Pressline, Αθήνα 2008

Γκίνογλου Δ.(2014) Φορολογική Λογιστική 1,2 Θεσσαλονίκη : Γκίνογλου

Τσιρίδης Π (2009) Ο νέος νομός για το ξέπλυμα χρήματος Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Παμπούκης Χ.(2010)Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη

Αντωνόπουλος Δ. και Κατούδης Η. (2004) Ερμηνεία φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση

Στεφάνου Κ. και Ασημακοπούλου Ε.(2006) Η φορολογία των εταιριών στο νέο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον Αθήνα: Εκδόσεις Σακκούλα

Θεόδωρος Π Φορτσάκης – Ανδρέας Ι Τσουρουφλής. Φορολογικό Δίκαιο-7^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη

Κ. Φινοκαλιώτης, Φορολογικό Δίκαιο, 6^η έκδοση, 2020, Εκδόσεις Σάκκουλα

Ξένη Βιβλιογραφία

Abbot J. και Hampton M.(1999) Offshore finance centers and tax heavens, Hampshire: Purdue University Press

Saxson N.(2011) Treasure islands, New York : Εκδόσεις Apress

Sneider J. (2001) The complete guide to offshore money heavens ,Beverly Hills: Εκδόσεις WFI Corp.

Oshri I.(2011) Offshoring strategies : the MIT press

Hadnum L. (2013) Tax planning with offshore companies and trust, Butschwil : Εκδόσεις WRP tax publishing

Barber H.(2007) Tax heavens today : The benefits and pitfalls of banking and investing offshore , New Jersey : Εκδόσεις John Riley and sons Inc.

Neal T.(1998) The offshore advantage : Privacy , Asset protection ,offshore banking and investing , Portland : Εκδόσεις MasterMedia Publishing Corp.

Νόμοι-Αποφάσεις Υπουργείου Οικονομικών

Ν. 4174/2013 ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ (Κ.Φ.Δ.) (ΦΕΚ Α' 170/26-07-2013)

Ν. 4308/2014 ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΤΥΠΑ (Ε.Λ.Π) (ΦΕΚ Α' 251/24-11-2014)

Ν. 3091/2002

ΠΟΛ 1041/05-03-2003

ΠΟΛ 1114/2017

Απόφαση 2/2003 Αρείου Πάγου

